
نقد زرّین

شعر و شاعران در آثار دکتر عبدالحسین زرّین کوب

دکتر مرچیل شاری

انتشارات سخن، تهران

www.ketab.ir

سرشناسه	: افشاری، نرجس
عنوان و نام پدیدآور	: نقد زرین: شعر و شاعران در آثار دکتر عبدالکبیر زرین کوب
مشخصات نشر	: تهران: سخن، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۳۶۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۳۷۲-۶۷۵-۱
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا
موضوع	: زرین کوب، عبدالحسین ۱۳۰۱ - ۱۳۷۸. -- نقد و تفسیر
موضوع	: شعر فارسی -- تاریخ و نقد
موضوع	: شاعران ایرانی
موضوع	: شاعران هندی (فارسی زبان)
موضوع	: شاعران پاکستانی (فارسی زبان)
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۲ ۸۲/۹۶/۷۶/۸۰ PIR
رده‌بندی دیویی	: ۸۶۱/۶۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۳۶۰۸۰۷

انتقش انسخن

خیابان مدرس خیابان دانشگاه

خیابان و نظری شما : ۴۸

فکس ۶۴۰۵۶۲

www.sokenpub.com

nan...@sokhanpub.com

نقد زرین

شعر و شاعران در آثار دکتر عبدالحسین زرین کوب

دکتر فرجس افشاری

لینوگرافی: کوثر

چاپ: دایره سقید

چاپ اول: ۱۳۹۳

تیراژ: ۱۶۵ نسخه

شماره: ۹۷۸-۹۶۴-۳۷۲-۶۷۵-۱

مرکز پخش: انتشارات علمی، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران، شماره ۱۲۲۴

تلفن: ۶۶۴۶۰۶۶۷

تلفن تماس برای تحویل کتاب در منزل و محل کار: ۶۶۹۵۳۸۰۴، ۶۶۹۵۳۸۰۵

ما نمائیم و یاد ما ماند
تقدیم به روح پاک خواهرم، زهره

www.ketab.ir

چکیده

در این پایان‌نامه، مقالات دکتر عبدالحسین زرّین‌کوب درباره شعر و شاعران از وجوه مختلف زبان و شیوه بیان، روش تحقیق، ساختار و محتوا مورد بررسی قرار گرفت. بنا بر مطالعات انجام‌شده می‌توان گفت روش تحقیق زرّین‌کوب درباره شعر، تاریخی، استنادی و علی و درباره شاعران، توصیفی، استشهادی و علی است. به نظر می‌رسد موفقیت وی در مقاله‌های نوشته‌شده درباره شعر مرهون تسلط بر زبانهای خارجی و در نتیجه استفاده از منابع جهانی است و بیان نکات و مطالب مرهون تسلط بر روش‌های نوشته‌شده درباره شاعران مرهون تنوع در ساختار بیان مطلب است. استفاده متعدّد و قابل توجه از سرودهای شاعران در حین بیان مطلب در مقاله‌ها، مربوط به شاعران علاوه بر تنوع بخشیدن به مطلب به مستند کردن آن نیز یاری می‌رساند که البته این بهره‌گیری با تغییر کمی چشمگیری روبه‌رو است.

روش تدوین در مقاله‌ها در این مستند است یا شواهد، غالباً غیرمفصل و اشاره‌ای و در مجموع مبتنی بر ایجاز است و زرّین‌کوب کوشیده است به‌ویژه در مقاله‌های مربوط به شعر، مطالب را به‌طور مختصر و مفید بیان کند. شیوه بیان در مقاله‌های مربوط به شاعران با توجه به زمینه معنایی کار تغییر کرده است و بیان توصیفی به‌خصوص در سخن از اندیشه‌ها و مضامین ساختار پراخته شاعر به اوج خود رسیده است. زبان و نشر زرّین‌کوب در مقاله‌های شاعران غالباً عاطفی و در مقاله‌های شعر ارجاعی است. هرچه از نخستین مقاله‌ها می‌گذرد زبان و نشر او به‌سوی سادگی و انسجام سوق می‌یابد؛ اما از نظر محتوا و ارائه نظریات نو سیری نزولی طی می‌کند. از آنجا که بسامد واژه‌ها یا عبارات خاص در بین نوشته‌ها بالا نیست می‌توان نوشته‌های وی را به‌استثنای قیود شک، قطع، قبول و رد و صفت معرفه‌ساز «این» فاقد شاخصه سبکی خاص دانست. دیگر از ویژگی‌های ممتاز این

مقالات، طرح سؤالات مختلف ایجابی (نیازمند پاسخ) و غیرایجابی (بی‌نیاز از پاسخ) در طی بیان مباحث است که اغلب این سؤالات در مقاله‌های شعر، ایجابی و در مقاله‌های شاعران، غیرایجابی و برای تأکید مطلب است.

مقاله‌های شعر عمدتاً هدفمند، دارای بار علمی و درصدد دستیابی به نتیجه‌ای مفید و بکر است؛ اما مقاله‌های شاعران به‌ویژه مقاله‌های پایانی تقریباً خالی از نکته‌ای ترخور ذکر و بیشتر، نوشته‌ای سرشار از بار عاطفی و احساسی است. علاوه بر این مقاله‌های نوشته‌شده درباره‌ی هر شاعر دربردارنده و تکرار مطالب موجود در نوشته‌های قبلی درباره‌ی آن شاعر است. نکته‌ی دیگر در مجموعه مقاله‌ها عدم رعایت اصول کتابخانه‌نویسی و پیروی زرّین‌کوب از یک شیوه واحد در معرفی منابع است. برآورد منابع موجود در مقاله‌ها بیشتر ذکر صورت لاتین اسامی اشخاصی است که به‌نوعی به‌خلاف مطلب از آنها یاد شده است.

www.ketab.ir

فهرست

شماره صفحه

عنوان

۱۵	فصل اول: مقدمه
	فصل دوم: بررسی مقاله‌های مربوط به شعر
۲۳	۱. آینده شعر
۲۸	۲. شعر و عالم واقع
۳۳	۳. سخنی درباره شعر
۳۹	۴. درباره روش نقد شعر
۴۸	۵. نقد الشعر در ایران و روم
۵۳	۶. تاریخچه نقد الشعر در ایران
۵۸	۷. درباره ماهیت شعر
۶۴	۸. نقد الشعر در اروپا
۷۵	۹. درباره تأثیر شعر
۸۱	۱۰. درباره شعر سره
۸۷	۱۱. درباره تأثیر شعر
	فصل سوم: بررسی مقاله‌های مربوط به شاعران
۹۳	۱. سعدی در اروپا
۹۸	۲. منوچهری، شاعر طبیعت
۱۰۷	۳. ختایم، پیر نیشابور
۱۱۴	۴. ملاحظات در باب شیخ عطار
۱۱۸	۵. شصت و دو (درباره مولانا و شمس)
۱۲۲	۶. اقبال، شاعر شرق

۱۲۸.....	۷. پروین، زنی مردانه در قلمرو شعر و عرفان
۱۳۳.....	۸. ابن‌یمین، دهقان شاعر
۱۳۸.....	۹. امیرخسرو، طوطی هند
۱۴۲.....	۱۰. انوری، پیامبر ستایشگران
۱۴۷.....	۱۱. بهار، ستایشگر آزادی
۱۵۳.....	۱۲. جام، عارف جام
۱۵۷.....	۱۳. عطف، خواجه زندان
۱۶۳.....	۱۴. خاتمی، روح سروان
۱۶۹.....	۱۵. رودکی، شاعر روش‌بین
۱۷۶.....	۱۶. سعدی، شیخ شاعر
۱۸۴.....	۱۷. سنایی، شوریده‌ای در غم
۱۹۲.....	۱۸. صائب، زایر هند
۱۹۶.....	۱۹. عطار، پیر اسرار
۲۰۵.....	۲۰. فرخی، شاعری از سیستان
۲۱۲.....	۲۱. مسعود سعد، شاعر زندانی
۲۱۷.....	۲۲. جلال‌الدین مولوی، ملای روم
۲۲۶.....	۲۳. ناصرخسرو، آواره یمگان
۲۳۴.....	۲۴. نظامی، داستانسرای گنج‌ه
۲۳۹.....	۲۵. امیرخسرو دهلوی، شاعر و منتقد
۲۴۴.....	۲۶. نظامی گنجوی، در جستجوی ناکجاآباد
۲۵۰.....	۲۷. فردوسی، آفریدگار رستم
۲۵۷.....	۲۸. دربارهٔ عطار
۲۶۲.....	۲۹. امیر معزی، مادحی کشتهٔ ممدوح
۲۶۸.....	۳۰. بهار و ادب فارسی
۲۷۳.....	۳۱. بیدل، شاعر اندیشه‌ها

۲۷۸.....	۳۲. دقیقی، مدحتگر یا حماسه‌پرداز؟
۲۸۴.....	۳۳. دهخدا، شاعر یا استاد شعر؟
۲۹۲.....	۳۴. فخری گرگانی، پیشرو شعر بزمی
۲۹۷.....	۳۵. قآنی، شاعر بی‌بندوبار
۳۰۳.....	۳۶. قطران تبریزی، پیشرو فارسی‌گویان آذربایجان
۳۰۸.....	۳۷. ناتق، شاعر دوستیها
۳۱۳.....	۳۸. سیدی، شاعر و معلّم اخلاق
۳۱۹.....	۳۹. صدق بلخی
۳۲۷.....	فصل چهارم: تحول و نتیجه‌گیری
۳۵۱.....	فهرست منابع